ENERGIERAAD

# JAARVERSLAG 2005

## JAARVERSLAG 2005 EN WERKPROGRAMMA 2006

ALGEMENE ENERGIERAAD, MEI 2006

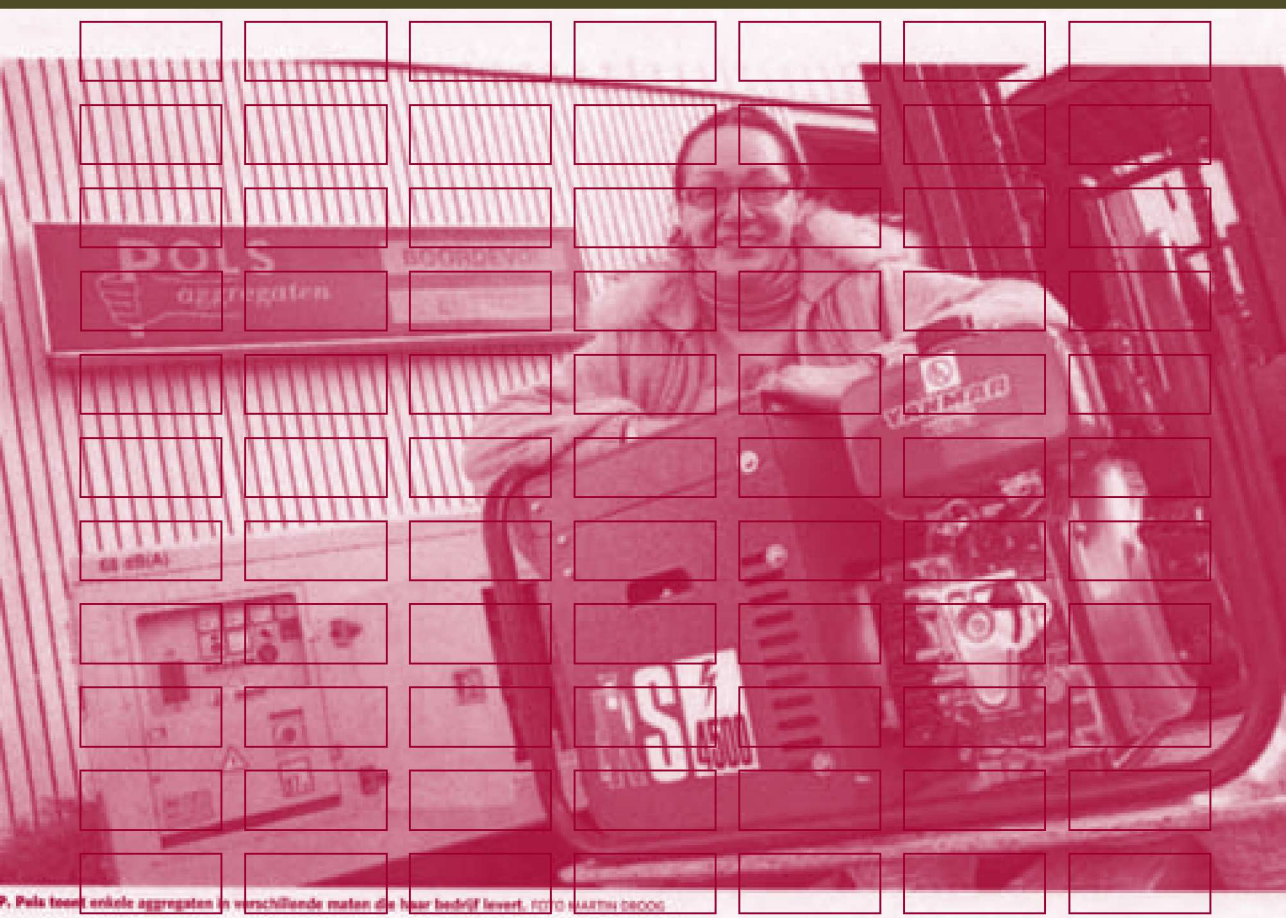


P. Pols toont enkele aggregaten in verschillende maten die haar bedrijf levert. FOTO MARTIN DROOG

Stroomuitval gaat steeds vaker voorkomen'

# Run op stroomaggregaten

PETER VAN EIJK
BERGAMBACHT

Er is sprake van een ware run op aggregaten. Steeds meer particulieren en (vooral) bedrijven

energiebedrijven zijn geprivatiseerd wordt er bezuinigd op onderhoud en dus krijg je steeds vaker overbelasting." Problemen als in Haakbergen - waar door het noodweer in november 12.000

len, omdat het elektriciteitsnet niet meer op zijn taak is berekend. „De vraag is niet óf het gebeurt, maar wanneer," is de weinig opbeurende kop boven het artikel. Mevrouw Pols doet er

huizen kopen aggregaten."

„Je zou zeggen dat een leverancier van aggregaten blij moet zijn maar blij is niet een stijgende verkoop. En in zekere zin is dat ook zo: „De zaken gaan goed. Ik ben nu al aan

Want tegen vandaag zal ze zich met hand en tand verzetten. „De overheid had problemen zoals die in Haakbergen kunnen zien aankomen. Dan moet je de last niet afwentelen op bedrijven als

afgeleid dat
telten de ma
ten houdt. In
mevrouw Po
vaak een ber
daan, de hu
weten ons e

ENERGIERAAD

# JAARVERSLAG 2005

## JAARVERSLAG 2005 EN WERKPROGRAMMA 2006

ALGEMENE ENERGIERAAD, MEI 2006

## DE ENERGIERAAD

De Algemene Energieraad adviseert de regering en het parlement over het te voeren energiebeleid. De Energieraad wil een gewetensfunctie ten behoeve van overheid en samenleving vervullen en een bijdrage aan het maatschappelijke energiedebat leveren, waarbij steeds het publieke belang centraal staat.

De Energieraad is onafhankelijk. De leden van de Raad worden benoemd op basis van hun deskundigheid en hun maatschappelijke kennis en ervaring. De Raad telt maximaal tien leden, die bij koninklijk besluit worden benoemd. Ze zijn afkomstig uit relevante maatschappelijke groeperingen, maar vervullen hun adviestaak op persoonlijke titel. De taken en positie van de Energieraad zijn wettelijk geregeld (Wet op de Algemene Energieraad).

Algemene Energieraad
Adelheidstraat 8
Postbus 11723
2502 AS Den Haag
T 070 – 392 40 01
F 070 – 365 28 36
E info@energieraad.nl
I www.energieraad.nl

## JAARVERSLAG 2005

Den Haag, mei 2006
ISBN 90 74357 008

Ontwerp: LandofPlenty, Bergen (NH)
Beeld: Knipsels uit het Algemeen Dagblad, Elsevier, HET FINANCIEELE DAGBLAD, Friesch Dagblad, NRC HANDELSBLAD, Plusmagazine, De Telegraaf, de Volkskrant, de Stentor verzameld door WIC Media

Drukwerk: VanDeventer, 's-Gravenzande

# INHOUDSOPGAVE

Voorwoord 5

1 Adviezen van de Energieraad in 2005 7

2 Verslag van werkzaamheden 17

3 Werkprogramma 2006 21

BIJLAGE 26
Lijst van adviezen van de laatste 10 jaar

# VOORWOORD JAARVERSLAG

Het jaar 2005 kenmerkte zich in de wereld van energie door grote turbulentie. Als gevolg van de stijgende vraag naar olie, met name van China en India, liep de onbenutte productiecapaciteit terug tot circa 1 tot 1,5 miljoen vaten per dag. Een ongekend en verontrustend laag niveau. Hierdoor ontstond een perceptie van krapte en een situatie waarbij incidenten, in landen als Nigeria en het Midden Oosten en orkanen in de Golf van Mexico, tot grote nervositeit op de markt leidden.
Deze 'angstpremie' gaf een extra impuls aan de toch al hoge olieprijzen. De gasprijzen stegen mee, niet alleen door de koppeling in sommige contracten, maar ook door de mogelijkheden van substitutie en door krapte in een aantal markten zoals de VS en de VK. Door deze omstandigheden en het feit dat Gazprom aan het einde van het jaar kortstondig de levering van gas aan de Oekraïne onderbrak, kreeg de kwetsbaarheid van Europa voor importen uit geopolitiek minder stabiele gebieden veel media- en politieke aandacht.
In zijn advies 'Gas voor morgen' heeft de Raad in het begin van het jaar al gewezen op de mogelijke gevolgen van deze kwetsbaarheid.
Ook de minister van Economische Zaken gaf in het Energierapport 'Nu voor later' aan in het beleid prioriteit te willen geven aan voorzieningszekerheid en milieu, een visie die door de Raad van harte wordt gedeeld.
De aanbeveling uit het advies 'Energiek buitenlands beleid', opgesteld samen met de Adviesraad voor Internationale Vraagstukken, om energie tot een hoofddoelstelling te maken van het buitenlands beleid sluit goed aan bij bovengenoemde ontwikkelingen.
Ook de zeer recent aangekondigde fusies in Frankrijk en Spanje geven reden tot zorg. Nederland pas op Uw zaak!
Dit jaar publiceert de Raad een beknopt jaarverslag als gevolg van andere prioriteiten. Met voldoening kunnen we constateren dat onze adviezen in 2005 goed zijn ontvangen en zowel door de overheid als door andere belanghebbenden in de sector zeer serieus zijn genomen.

ir. P.H. Vogtländer
voorzitter

# ADVIEZEN VAN DE ENERGIERAAD IN 2005

# 1

## 1.1 VOORZIENINGSZEKERHEID EN GASMARKT

Het eerste advies dat de Raad het afgelopen jaar heeft uitgebracht was 'Gasmarkt: gas voor Morgen'. In dit advies wordt aandacht gevraagd voor het feit dat de ontwikkelingen op de wereldgasmarkt dominant zijn voor de liberalisering van de Nederlandse gasmarkt. Nederlands beleid is hierop veel minder van invloed. Wel wijst de Raad erop dat door middel van verstandig nationaal beleid marktkansen kunnen worden gecreëerd en benut, met name voor en door het Nederlandse bedrijfsleven. Als motto voor de gasmarkt in ons land wordt genoemd: kijk naar de wereld en naar voorzieningszekerheid.

Na het uitkomen van dit advies heeft de Raad relatief veel aandacht besteed aan de nazorg van het advies, in de vorm van discussiesessies met betrokkenen in het veld. Naar aanleiding van die sessies is in mei nog een kort evaluerend document gepubliceerd. De Tweede Kamer heeft in zijn debat met de minister van Economische Zaken over het gasgebouw op 20 januari 2005 ruim aandacht besteed aan het Raadsadvies en de minister heeft een uitvoerige reactie gegeven alvorens verdere stappen te zetten in het gasdossier. In deze reactie heeft de minister aangegeven dat het Raadsadvies reden is voor een periode van bezinning op met name het punt van de herstructurering van het gasgebouw.

## 1.2 OOK DUURZAAMHEID IN MOBILITEIT

Enkele discussies in de Energieraad over het energiebeleid in de sector verkeer en vervoer hebben begin mei geleid tot een briefadvies over duurzame mobiliteit aan minister Brinkhorst. De Raad signaleert in het advies een aantal knelpunten waarbij duidelijk wordt dat stevige maatregelen nodig zullen zijn om de mobiliteitssector in sterkere mate te laten bijdragen aan een duurzame energiehuishouding. Verder wijst de Raad op de bijdrage die biobrandstoffen, waterstofopties en aardgas kunnen leveren aan duurzame mobiliteit. De Raad roept de minister van Economische Zaken op in dit dossier een sterkere en actievere rol te spelen richting de overige betrokken departementen.

Op dit briefadvies is geen separate reactie gevolgd van de minister van Economische Zaken. Wel is het kabinet in het Energierapport 2005 ingegaan op de belangrijke rol van de sector verkeer en vervoer in het energieverbuik

# GASMARKT: GAS VOOR MORGEN

## Conclusies Energieraad d.d. januari 2005

DE WERELDGASMARKT STERK IS VERANDERD

De ontwikkelingen op de wereldgasmarkt zullen worden gekenmerkt door:

- een sterk stijgende importbehoefte van Europa, Noord-Amerika en Azië;
- de steeds grotere afstanden waarover het gas naar de markten zal moeten worden getransporteerd en de zeer grote investeringen in transportinfrastructuur die hiervoor nodig zullen zijn;
- de toenemende rol van LNG;
- een toenemende dominantie van Rusland en het Midden-Oosten, met de potentiële kans op vorming van een Gaspec en grote geopolitieke onzekerheden;
- krapte en concurrentie tussen gasinkopende regio's.

Het Europese liberaliseringsproces wordt door de veranderingen op de gasmarkt beïnvloed. De redenen hiervoor zijn:

- dat er een 'wereldgasprijs' zal ontstaan die bepaald wordt door concurrentie buiten Europa en dat deze prijs de basis zal gaan vormen voor de Europese gasprijs;
- dat de concurrentie binnen Europa zich zal beperken tot gasdiensten (opslag en flexibiliteit);
- dat het waarborgen van de voorzieningszekerheid prioriteit zal moeten krijgen.

NEDERLAND ZICH NIET AAN DEZE ONTWIKKELING ZAL KUNNEN ONTTREKKEN

Ondanks het feit dat Nederland een gasexporteur is kan het zich niet isoleren van de Europese situatie. Nederland heeft echter wel de mogelijkheid om zich een unieke positie te verwerven, met kansen voor ons bedrijfsleven.

**SAMENVATTEND**

**Het liberaliseringsbeleid van de Nederlandse gasmarkt wordt gedomineerd door de ontwikkelingen op de wereldgasmarkt en niet door Nederlands beleid. Wel kunnen met verstandig beleid kansen worden gecreëerd en benut.**

**Het motto voor gas is: kijk naar de wereld en naar voorzienings-zekerheid.** <

en ook op de mogelijkheden van deze sector om bij te dragen aan een duurzame energiehuishouding.

Verder zal in het verlengde van het briefadvies naar verwachting in de tweede helft van 2006 worden gestart met een advies over energie- en klimaatbeleid in verkeer en vervoer. Hiervoor wordt een gezamenlijke adviesaanvraag verwacht van de ministers van Verkeer en Waterstaat, van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu en van Economische Zaken. Voor dit advies zal door de Energieraad worden samengewerkt met de Raad voor Verkeer & Waterstaat en de VROM-Raad.

### 1.3 LANGE TERMIJN VRAAGT AANDACHT

De Energieraad heeft in juni 2005 haar jaarverslag 'Naar een nieuw Evenwicht' gepubliceerd. Daarin signaleert de Raad dat 2004 een turbulent jaar was waarin liberalisering, marktordeningsvraagstukken en andere kortetermijnvraagstukken de aandacht op eisten ten koste van de strategische langetermijnonderwerpen. Omdat deze ontwikkeling de Raad zorgen baarde, heeft de Raad hernieuwde aandacht gevraagd voor de vraagstukken die op langere termijn spelen, als voorzieningszekerheid en klimaatverandering. Tot tevredenheid concludeert de Raad dat de aandacht voor deze onderwerpen inmiddels volledig terug is. Voorbeelden die dit aantonen zijn de inhoud van het Energierapport 2005 van het kabinet, *'Nu voor Later'*, de ontwikkeling van het politieke debat van het afgelopen jaar en de recente media-aandacht voor genoemde onderwerpen.

### 1.4 ENERGIERAPPORT

De Raad heeft in een tweetal consultatiesessies meegewerkt aan de totstandkoming van het reeds eerder genoemde Energierapport 'Nu voor Later' van de regering. In lijn met het vorige jaarverslag is daarbij onder andere aandacht gevraagd voor lange termijn vraagstukken, als voorzieningszekerheid en klimaatbeleid.

### 1.5 BESPARING BLIJFT VEELBELOVEND

In het in 2004 uitgebrachte advies 'Energietransitie: Klimaat voor Nieuwe Kansen' heeft Raad samen met de VROM-Raad gewezen op de noodzaak om de huidige fossiele energievoorziening de komende decennia om te bouwen tot een duurzame energievoorziening. De Raden bevalen onder

andere aan om het jaarlijkse besparingstempo te verhogen tot 2%. Dit omdat energiebesparing voorlopig zowel binnen Europa als daarbuiten de meest veelbelovende en kosteneffectieve optie blijft om het fossiele energieverbruik te temperen en daarmee de $CO_2$-uitstoot te beperken en bij te dragen aan de voorzieningszekerheid.

Mede naar aanleiding van deze aanbeveling uit het energietransitieadvies over energiebesparing is de nodige discussie ontstaan. Vandaar dat de Energieraad haar standpunt in september 2005 toegelicht in het briefadvies 'Energiebesparingstempo'. Kern van het briefadvies is dat een besparingstempo van 2% per jaar zeer ambitieus is maar niet totaal onrealistisch. De Raad acht een dergelijke ambitie noodzakelijk om het maximaal mogelijke besparingsniveau te kunnen realiseren. Hierbij wordt aangetekend dat afspraken op Europees niveau noodzakelijk zijn om dit niveau uiteindelijk ook te halen.

## 1.6 ENERGIEBELEID IS OOK BUITENLANDS BELEID

Aan het eind van het afgelopen jaar is tenslotte het advies 'Energiek buitenlands beleid' verschenen. Met dit advies speelt de Raad in op de internationalisering van het energiebeleid en wordt bezien in hoeverre het buitenlands beleid van zowel Nederland als de Europese Unie kan bijdragen aan zowel de nationale als de Europese energievoorzieningszekerheid. Dit vanuit de constatering dat internationale ontwikkelingen een toenemende invloed hebben op de Nederlandse en Europese energievoorziening. Voor dit advies is gewerkt met een commissie bestaande uit leden van zowel de Energieraad als de Adviesraad voor Internationale Vraagstukken. Het advies komt tot een twaalftal aanbevelingen, waarbij de aanbeveling dat energievoorzieningszekerheid een nieuwe hoofddoelstelling zou moeten worden in het buitenlands beleid centraal staat.

# ENERGIEK BUITENLANDS BELEID ENERGIEVOORZIENINGSZEKERHEID ALS NIEUWE HOOFDDOELSTELLING

## Conclusies Energieraad en adviesraad internationale vraagstukken d.d. december 2005

KRAPTE OP DE WERELDENERGIEMARKTEN

De laatste jaren is er krapte ontstaan op de wereldenergiemarkten. Het is waarschijnlijk dat er grote concurrentie ontstaat tussen energie-importerende landen en regio's om het aantrekken van energie. Deze concurrentie vormt het decor waarin de voor Nederland als vanzelfsprekend beleefde energievoorzieningszekerheid, dankzij 'ons Groninger gasveld', erodeert. Binnen de zichtperiode van het advies, tot het jaar 2025 à 2030, zal Nederland afhankelijk worden van importen.

GROTE BELANGEN, GEOPOLITIEK

De risico's en belangen die met een goede energievoorziening gemoeid zijn overstijgen het domein van het energiebeleid zelf. Het is niet zonder reden dat meerdere landen het als hoge prioriteit van het beleid beschouwen, zelfs als een onderwerp van nationale veiligheid.

De adviesraden oordelen dat er ten principale met twee toekomstscenario's rekening moet worden gehouden: de economisch gedreven wereld en de politiek gedreven wereld. Waar in het eerste scenario de wereld mondialiseert en integreert met vrijhandel als adagium, zullen landen in het tweede scenario, vanuit hun nationale belangen, meer politiek strategisch opereren.

**AANBEVELINGEN**

**De raden doen twaalf concrete aanbevelingen, waarvan de vier belangrijkste zijn:**

- **Maak van energievoorzieningszekerheid een aparte, nieuwe hoofddoelstelling van het buitenlandse beleid.**
- **Beleidscoördinatie tussen de verschillende ministeries dient op het hoogste ambtelijk en politiek niveau geborgd te worden.**
- **Stel het gehele instrumentarium voor het buitenlands beleid ook voor energievoorzieningszekerheid ter beschikking.**
- **Zet primair in op de totstandkoming van een extern (gemeenschappelijk) Europees energiebeleid, zonder bilateraal beleid te verwaarlozen: een 'en-en'-beleid.** <

## Zo erg is het nu ook niet

**Bart Reijnen**

De verwarming, de plasmatelevisie en de droogtrommel, het kost allemaal handenvol geld om ze te laten draaien. En de energierekening wordt almaar hoger. Ook in 2006 zal de nota weer zo'n 15 procent – voor een gemiddeld huishouden pakweg 135 euro – hoger uitvallen. Vorig jaar stegen de kosten ook al met eenzelfde percentage. Een rib uit je lijf.

Toch denken de Nederlanders dat het allemaal zoo

# 'Kernenergie is duurzaam aan het worden'

## Ex-premier Ruud Lubbers is om: het is tijd om weer kerncentrales te bouwen, ook in Nederland. Wat hem betreft kan de nucleaire renaissance beginnen

**Simon Rozendaal** in Parijs

Ruud Lubbers is eregast in Versailles. Op de European Nuclear Conference, dit keer op een steenworp afstand van het paleis van de Zonnekoning, wordt Lubbers alom met egards behandeld. De voormalige minister-president van Nederland en Hoge Commissaris voor het Vluchtelingenker van Covra in Borssele, minstens een jaar of honderd veilig worden bewaard. 'In de jaren zeventig doken er nog wel eens vaatjes met radioactief afval in de Noordzee op. Die tijd is voorbij. De Covra toont aan dat we tegenwoordig beschaafd met kernafval omgaan, binnen een gesloten systeem. Ik ben er zelf wezen kijken. Werkelijk een heel goed systeem.'

gon al in 1973, toen de jonge CDA-econoom en zakenman minister van Economische Zaken werd in het roemruchte kabinet-Den Uyl. De toenmalige regering wilde drie nieuwe kerncentrales bouwen, naast de twee die Nederland al had (Borssele en Dodewaard – de laatste is inmiddels gesloten). Echter, juist in die roerige jaren werd kernenergie voor milieugroepen een steen des aanstoots.

uitkomst van het onderzoek: overstappen naar een andere energieleverancier leidt niet tot meer tevredenheid. Dat terwijl veel overstappers juist die keuze maken omdat de service bij het oude bedrijf zo slecht was. Voor een beter hu-

18 Financieel ECONOMIE

Dankzij aan steeds duurdere olie gekoppelde prijs 1 tot 1,5 miljard euro extra in schatkist

# Aardgas levert flink meer op

**De in hoog tempo** gestegen olieprijs maakt het leven duurder, maar heeft ook een positief effect op de Nederlandse economie.

ERIK VAN DER STRUIJS
DEN HAAG

Minister Zalm (Financiën) kan ook in 2006 rekenen op een meevaller uit de aardgasbaten van ten minste een miljard euro. Dat blijkt uit berekeningen van het Centraal Planbureau (CPB). Dit jaar levert het aardgas de schatkist al 1 tot 1,5 miljard euro meer op dan gedacht.

De gasprijs is gekoppeld aan de olieprijs. Hoe duurder de olie, hoe hoger de gasbaten voor de rijksoverheid. De laatste jaren leverde het aardgas de schatkist gemiddeld 5 miljard euro op. Dit jaar is dat naar verwachting 7,7 miljard euro. Het extra geld wordt gebruikt voor onder meer investeringen in duurzame energie en scholing.

Voor volgend jaar ging het CPB dit voorjaar nog uit van een gasbate van 5,25 miljard euro. In de meest recente berekeningen is dit opgetrokken tot 6,25 miljard euro. Het Planbureau gaat er daarbij vanuit dat de olieprijs daalt tot 45 dollar per vat. Blijft de prijs op het huidige hoge niveau (ruim boven de 60 dollar), dan valt de aardgasbate veel hoger uit. Op Prinsjesdag, volgende week dinsdag, komt het CPB met nieuwe ramingen.

De meevaller dankzij de extra aardgasbaten is het enige positieve effect van de gestegen olieprijs. Want voor het overige pakt die ongunstig uit voor de economie, stelt het CPB. Ze gaat de inflatie omhoog en houden huishoudens minder geld over voor andere uitgaven. Dat remt de groei van de economie.

**Aardgasbaten 1960-2009**

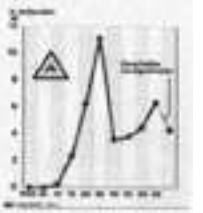

Gazprom

Meer dan honderd euro aan wisselgeld hebben we meestal niet in de kassa. Bijna al onze klanten betalen

ng over. Hoewel deze verdachte pecies voldeed aan het signalement van de overvaller en de betrokken politiemensen meermalen werden

greven.
Ze wil ook niet zeggen waarmee de arrestatie in de Sperwerstraat dan wél te maken had.

Tineke Verstraten moest toch wat even slikken toen ze de torenhoge energienota onder ogen kreeg. FOTO HENK VEENSTRA

Schrikken van energienota

JAN-DIRK VERHEY
ZWIJNDRECHT

Voor veel gezinnen zal de en
kening voor het komende j
hoger uitvallen. Met dank
flink gestegen olieprijs de
pen tijd. Maar een jaarbed
bijna 44.000 euro tijkt toch w
dreven.
Zeker voor een alleen
moeder die leeft van een u
en die normaalgesproken
ventig euro per maand kwij
het gas en licht. Toch las

'Jagers ov

GOUDSWAARD
Natuurbeschermers besch

ZWIJNDR
Het Bake
extra ron

Wijkcentru
het Slagvel
november v
uur een ron
kraam rese
telefoonnu
Het is een e
die wordt ge
afgelopenke
een kraam k
Op dezelfde
tot vier uur
met oude fo
meester de k
omgeving.

H.J. AMBA
Cantate i
de Dorps

Bach en de E
staan zaterd
vanaf 16.00
concert in d
Koor Magist
West-Neder
o.l.v. Arie El
solisten Ann

land
AM, dins
n de gas
m naar E
orlog' tu
tot zo'n
Russisch

Oekraïne
elijke voor
probleem
Russen zo
genoodzaa
zijn de pi
dingen die
draaien o

# n: Weer gas voor

# n Europa

## Persoonlijk energie-advies

Wilt u weten hoe u het energieverbruik in uw huis omlaag kunt brengen? Als u een Energie Prestatie Advies (EPA) laat maken, komt een deskundige bij u langs om een Energie-Index (EI) van uw woning op te stellen. Daarmee kunt u de 'energieprestatie' van uw woning vergelijken met die van andere woningen. Daarna stelt hij maatregelen voor om de energieprestatie te verbeteren. U ontvangt een rapport waarin beschreven staat wat elke maatregel kost, wat de besparing is, en in hoeveel tijd u de investering terugverdient. Een EPA-advies kost zo'n €300. Ga alleen in zee met een gecertificeerde adviseur. Dat kan een energiebureau, aannemer, installatiebedrijf of energieleverancier zijn. Adressen

# VERSLAG VAN WERKZAAMHEDEN IN 2005

# 2

## 2.1 TOENEMENDE AANDACHT VOOR ADVIEZEN IN DE MEDIA

De laatste jaren worden leden van de Energieraad in toenemende mate gevraagd om een bijdrage te leveren aan congressen en symposia en voor het geven van interviews in de diverse media. Dit weerspiegelt de toenemende maatschappelijke aandacht voor bredere energiethema's in ons land, maar ook daarbuiten. Deze trend werd in het vorige jaarverslag al gesignaleerd, maar heeft zich naar het oordeel van de Raad het afgelopen jaar geïntensiveerd. De Energieraad hecht aan publieke optredens omdat deze de mogelijkheid geven om toelichting te geven op de uitgebrachte adviezen. Zo kan de Raad een constructieve rol spelen in het publieke energiedebat dat wordt gevoerd en dat zich kenmerkt door grote complexiteit van de materie.

## 2.2 DE SAMENWERKING MET ANDERE ADVIESRADEN

De ingezette lijn om bij de advisering waar mogelijk samen te werken met andere adviesraden is doorgetrokken. Hiermee sluit de Energieraad aan bij de discussie zoals die recent is gevoerd over de werking van het adviesstelsel. In die discussie was ontkokering een van de hoofdonderwerpen.

De eerdere samenwerking met de Raad van Verkeer & Waterstaat en de VROM-raad beoogt bij te dragen aan deze ontkokering en heeft naar het oordeel van de Energieraad tot tevredenheid gewerkt. Dit jaar is op goede wijze samengewerkt met de Adviesraad Internationale vraagstukken (AIV) bij de opstelling van het advies 'Energiek buitenlands beleid'. Aan het advies is, mede gezien de actuele internationale ontwikkelingen ten tijde van het uitbrengen ervan, veel aandacht besteed door de media. De samenwerking met de VROM-raad is dit jaar voortgezet met een debat over de evaluatienota klimaat zoals deze is opgesteld door de Staatssecretaris van VROM. Van dit debat is een verslag gepubliceerd op de website van de Energieraad: *www.energieraad.nl*. Het komende jaar zal worden samengewerkt met de Raad voor Verkeer & Waterstaat en de VROM-raad bij het opstellen van een advies over $CO_2$-reductie in het verkeer en vervoer. Dit zou de eerste keer zijn dat door drie raden wordt samengewerkt aan het totstandbrengen van één gezamenlijk advies.

## 2.3 VERGADERINGEN

Binnen de Energieraad fungeerden vier Raadscommissies, die gedurende het jaar regelmatig bijeenkwamen om adviezen voor te bereiden voor de voltallige Raad. Sommige commissies bestonden naast leden van de Raad ook uit externe deskundigen. De Energieraad zelf is zevenmaal in voltallige vergadering bijeengekomen.

## 2.4 CONTACTEN MET DERDEN

Betrokkenen in het veld zijn regelmatig door de Raad geconsulteerd, vooral in voorbereiding op de uitgebracht adviezen, het briefadvies en het werkprogramma voor het komende jaar. Met EZ heeft zesmaal overleg plaatsgevonden over het werkprogramma, lopende adviestrajecten en uitgebrachte adviezen. Zowel het advies 'Gas voor Morgen' als het advies 'Energiek buitenlands beleid' zijn persoonlijk aangeboden aan en besproken met de betrokken bewindslieden, namelijk de minister van Economische Zaken en de minister van Buitenlandse Zaken. Over de meeste uitgebrachte adviezen hebben de voorzitter en andere raadsleden meermaals contact gehad met diverse fractiewoordvoerders van politieke partijen. De Raadsleden hebben regelmatig presentaties gegeven en discussies gevoerd voor bij de uitgebrachte adviezen betrokken partijen. Dit betreft in het bijzonder de adviezen *'Gas voor morgen'* en *'Energiek buitenlands beleid'*. Maar ook over het in 2004 in samenwerking met de VROM-raad uitgebrachte advies *'Energietransitie: klimaat voor nieuwe kansen'* heeft de Raad bij diverse gelegenheden toelichting gegeven. De strekking van dit advies sluit goed aan bij het later uitgebracht Energierapport 2005 *'Nu voor Later'* van het kabinet.

Dit alles betekent een uitbreiding van de communicatieactiviteiten rondom het uitbrengen van Raadsadviezen met als oogmerk de adviezen beter te laten landen bij betrokken partijen. Gezien de reacties van betrokkenen is deze uitbreiding van de communicatie als zeer zinvol ervaren. De Raad is dan ook van plan hier de komende tijd mee door te gaan.

## 2.5 FINANCIEEL VERSLAG

Onderstaande tabel geeft een beknopt overzicht van het verloop van de uitgaven ten behoeve van de Energieraad aan de hand van de realisaties voor 2004 en 2005 en de begroting voor 2006.

| *In Euro's* | **Vergoeding raadsleden** | **Kosten secretariaat** | **Extern onderzoek** | **Totaal** |
|---|---|---|---|---|
| **2004** | 108.000 | 403.000 | 164.000 | 675.000 |
| **2005** | 93.000 | 321.000 | 111.000 | 525.000 |
| **2006** | 104.100 | 303.000 | 172.000 | 579.100 |

## 2.6 SAMENSTELLING VAN DE RAAD

Eind 2004 heeft mevrouw J.A. Jorritsma – van Oosten na 6 jaren de Raad verlaten. Opvulling van de vacature heeft meer tijd gevraagd dan verwacht. Inmiddels is bekend geworden dat mw. dr. G. ter Horst, burgemeester van Nijmegen, is benoemd als lid van de Raad ter vervulling van deze vacature.

### DE SAMENSTELLING VAN DE RAAD IS HIERMEE ALS VOLGT

– ir. P.H. Vogtländer, voorzitter
– ir. M.E.E. Enthoven, vice-voorzitter
– prof. dr. J.C.J.M. van den Bergh
– mr. J.J. Heusdens
– mw. dr. G. ter Horst
– mw. prof. dr. J.G. van der Linde
– drs. G.H.B. Verberg
– mw. prof. dr. ir. M.P.C. Weijnen
– ir. W.K. Wiechers
– prof. mr. M.H. van der Woude

Raadsvergaderingen werden in 2005 namens het ministerie van Economische Zaken bijgewoond door dr. P.A. Boot. Met ingang van 2006 zal ook drs. M.A. Esseboom de vergaderingen namens het ministerie bijwonen.

Gedurende het afgelopen jaar heeft het secretariaat enkele personele wijzigingen ondergaan. Onze secretaris drs. B.J.M. Hanssen ging op 1 december op eigen verzoek met vervroegd pensioen. Aan het einde van het jaar hebben ir. P.W. Broekharst (plv. secretaris) en drs. E.J. ten Elshof (senior beleidsmedewerker) het secretariaat verlaten om een uitdaging elders bij de overheid te aanvaarden.

## HET SECRETARIAAT BESTAAT IN DE NIEUWE SAMENSTELLING UIT

– drs. H.E.G.D. Dunsbergen, secretaris
– ir. F.W. de Haan, plv. secretaris
– mw. E.A. de Groot, beleidsondersteuning
– mw. E.M.A. Bouwen, secretariaat

## IN MEMORIAM

Tenslotte bereikte ons in maart het droevige bericht dat tot ons aller verslagenheid de heer Bernard Hanssen op 14 maart 2006 onverwachts is overleden. Zijn grote bijdrage aan het werk van de Raad en zijn innemende persoonlijkheid zullen in onze herinnering voortleven.

# WERKPROGRAMMA 2006

# 3

## 3.1 DIVERSE ADVIEZEN

De energieraad adviseert door middel van zowel grote als kleine adviezen. Kleinere adviezen, brief- of signaleringsadviezen, hebben een korte doorlooptijd en worden veelal geïnitieerd naar aanleiding van een actualiteit. Deze adviezen zijn niet altijd voorzien ten tijde van het opstellen van het werkprogramma. Grotere adviezen, bijvoorbeeld in samenwerking met andere adviesraden, hebben daarentegen een doorlooptijd die twee kalenderjaren kan bestrijken.

In dit werkprogramma worden de adviezen besproken die op dit moment voorzien zijn, en geheel of gedeeltelijk plaatsvinden in 2006.

## 3.2 CONCENTRATING SOLAR POWER

Het eerste advies van 2006 heeft de Raad op eigen initiatief uitgebracht en heeft betrekking op Concentrating Solar Power (CSP). Vanwege de internationale aspecten van CSP is er een directe link met het advies 'Energiek Buitenlands beleid'. Concentrating Solar Power is een technologie voor elektriciteitsopwekking door middel van zonthermische centrales. Het gaat hier om het concentreren van zonne-energie door middel van spiegels. In een kort briefadvies dat begin maart 2006 uitgebracht is: 'Concentrating Solar Power (CSP)', adviseert de Raad over het belang van CSP op het gebied van duurzame energie. Dit in het kader van ontwikkelingssamenwerking, Kyoto-protocol en energietransitie. Het adviestraject had plaats in 2006, hoewel de Raad eind 2005 al voorbereidingen heeft getroffen met onder andere de opdracht aan Energiecentrum Nederland (ECN) tot een korte achtergrondstudie.

## 3.3 GEDRAGSVERANDERING EN ENERGIEBESPARING

Een ander advies waar de Raad in 2005 mee is gestart, maar waarvan de uitvoering voor het grootste deel in 2006 zal gaan plaatsvinden, is het advies 'Zachte instrumenten, Gedragsverandering en Energiebesparing'.
De definitieve adviesaanvraag door de minister van Economische Zaken is bij brief van 3 april 2006 ontvangen. Centrale vraag in deze aanvraag is:
*Hoe kan, in de huidige context, het gedrag van consumenten met zachte instrumenten zodanig beïnvloed worden dat dit tot substantiële extra energiebesparing kan leiden?*

In dit advies is de focus het beïnvloeden van het gedrag van consumenten op het gebied van het energiegebruik met behulp van zachte instrumenten. Achtergrond bij dit advies is dat energiebesparing bijdraagt aan alle drie de doelstellingen van het energiebeleid en dat besparingsmaatregelen vaak kosteneffectief zijn. Dat het bestaande grote energiebesparingpotentieel toch niet wordt gerealiseerd heeft te maken met het feit dat veel energiebesparingopties ondersteund moeten worden door het energiebesparinggedrag van consumenten. In dit advies is de rol van 'zachte instrumenten' in het beïnvloeden van het gedrag één van de aandachtspunten. Naar verwachting zal het advies afgerond worden in september 2006.

### 3.4 R&D EN LEERCURVES

Begin dit jaar heeft de Raad het advies 'R&D en Leercurves in de Energiesector' opgestart. De definitieve adviesaanvraag door de minister van Economische Zaken heeft de Raad ontvangen bij brief van 27 maart 2006. Dit advies richt zich op de instrumentering van de technologieontwikkeling van duurzame energie. Hoe kan de ontwikkeling van de energietechnologie die nodig is voor een concurrerende duurzame energievoorziening worden versneld? Hoe kan de participatie van het bedrijfsleven hierin worden vergroot? Aanzienlijke hoeveelheid middelen die beschikbaar worden gesteld om duurzame energietechnologie te stimuleren leveren niet altijd de benodigde vernieuwing op. De focus van dit advies zal het versnellen van het doorlopen van de leercurves worden, tezamen met het verbeteren van de toepassing van ontwikkelde kennis.

De Raad acht een belangrijk element hierin het leren van ervaringen van andere sectoren die hierin succesvol zijn. In de commissie zullen dan ook naast twee leden uit de Raad ook drie leden uit deze andere technologievelden zitting hebben. De Raad verwacht het advies uit te brengen in het najaar.

### 3.5 ENERGIE EN MOBILITEIT

Eind 2005 heeft het ministerie van Verkeer en Waterstaat samen met de Adviesraad voor Verkeer en Waterstaat aangegeven in 2006 een breed advies te willen opstarten inzake de $CO_2$ en energieaspecten van de sector mobiliteit. Achtergrond hierbij zijn de aangescherpte doelstellingen die gaan

gelden voor verkeer en vervoer, na 2010. De energieraad is van zins samen met de VROM-raad en de Raad voor Verkeer en Vervoer in 2006 te gaan werken aan het advies '$CO_2$ Reductie Verkeer en Vervoer'. De complexiteit van de materie rechtvaardigt de samenwerking van de drie adviesraden. Dit advies ligt in het verlengde van het door de energieraad in 2005 uitgebrachte briefadvies over mobiliteit. De verwachting is dat het een uitgebreid advies zal gaan worden, dat op zijn vroegst afgerond kan gaan worden in juni 2007.

## 3.6 BRANDSTOFSPREIDING

In het energiebeleid is de brandstofmix een terugkerend onderwerp van aandacht. Het belang is recentelijk nog vergroot door de acute vragen rond voorzieningzekerheid en de afhankelijkheid van import van brandstoffen. Liberalisering vormt een belangrijk deel van het kader waarin deze discussie plaatsvindt. Immers, de brandstofmix zoals die bepaald wordt door de markt hoeft niet noodzakelijkerwijs te voldoen aan de eisen van het energiebeleid: voorzieningszeker, schoon en betaalbaar. De Raad is dan ook voornemens in de tweede helft van dit jaar het advies 'Brandstofmix' op te starten. De minister van Economische Zaken zal hierover advies aanvragen. De afronding van dit advies zal naar verwachting voor de zomer van volgend jaar plaats hebben.

# BIJLAGE

# BIJLAGE
# PUBLICATIES VAN DE AFGELOPEN 10 JAAR

## 2006

Energiek buitenlands beleid
Energievoorzieningszekerheid als nieuwe hoofddoelstelling
*Gezamenlijk advies van de Adviesraad internationale vraagstukken en de Energieraad*
ISBN 90 74357 42 3

## 2005

Naar een nieuw evenwicht
*jaarverslag 2004*
ISBN 90 74357 41 5

Gas voor morgen
*Advies van de Energieraad over Nederlandse beleidopties in een veranderende mondiale en Europese gasmarkt*
ISBN 90 74357 40 7

Briefadvies Duurzame mobiliteit

## 2004

Energietransitie: Klimaat voor nieuwe kansen.
*Gezamelijk advies van de VROM-Raad en de Energieraad*
ISBN 90 8513 012 3

Behoedzaam stroomopwaarts
ISBN 90 74357 38 5

Jaarverslag 2003, Energieraad
ISBN 90 74357 37 7

## 2003

Net nog niet
*Advies van de energieraad over de organisatie en het eigendom van energienetten*
ISBN 90 74357 36 9

Aansprakelijkheid helder als het licht uitgaat
ISBN 90 74357 35 0

Energiemarkten op de weegschaal.
ISBN 90 74357 34 2

Dilemma's en keuzes.
*Jaarverslag 2002, Energieraad*
ISBN 90 74357 33 4

Zorgvuldig omgaan met de introductie van marktwerking rond vitale infrastructurele voorzieningen.
*Gezamenlijke uitgave van de Algemene Energieraad en de Raad voor Verkeer en Waterstaat*

Briefadvies Energie-infrastructuur: Tijd voor verandering?
ISBN 90 74357 32 6

## 2002

Post-Kyoto energiebeleid
ISBN 90 74357 30 x

Internationale energievisies;
*Jaarverslag 2001*
ISBN 90 74357 31 8

Briefadvies Energierapport 2002

2001

Briefadvies Energie en Ruimtelijke Ordening

Energieonderzoek, de krachten gebundeld
ISBN 90 74357 27 x

Briefadvies Energieonderzoek

Zorgen voor de Energie van Morgen
ISBN 90 74357 28 8

De rol van de overheid
in een vrije energiemarkt
ISBN 90 74357 29 6

2000

Advies naar aanleiding van het Energierapport 1999
ISBN 90 74357 25 3

Briefadvies Verantwoordelijkheden Energiebesparingsbeleid

Energie en Ruimtelijke Ordening
ISBN 90 74357 26 1

1999

Advies Duurzame Energie
ISBN 90 74357 23 7

Overheidsbeleid voor de Lange Termijn Energievoorziening
ISBN 90 74357 24 5

Briefadvies Energie en Wegverkeer

1998

Liberalisatie van de Gassector
ISBN 90 74357 19 9

Advies Voorbereiding Nota Energiebesparing
ISBN 90 74357 20 2

De Kyoto-afspraken.
*Gevolgen voor Nederland op Energiegebied*
ISBN 90 74357 21 0

Opzet Energierapport

Oliecrisisbeleid Tussen Risico en Realiteit
ISBN 90 74357 22 9

1997

Nutskarakter Elektriciteitssector en Privatisering
ISBN 90 74357 17 2

Optimale Lokale Energievoorziening
ISBN 90 74357 18 0

1996

Nederlands energiebeleid
op de drempel van de 21e eeuw
ISBN 90 74357 14 8

Energie-onderzoek in Nederland
ISBN 90 74357 15 6
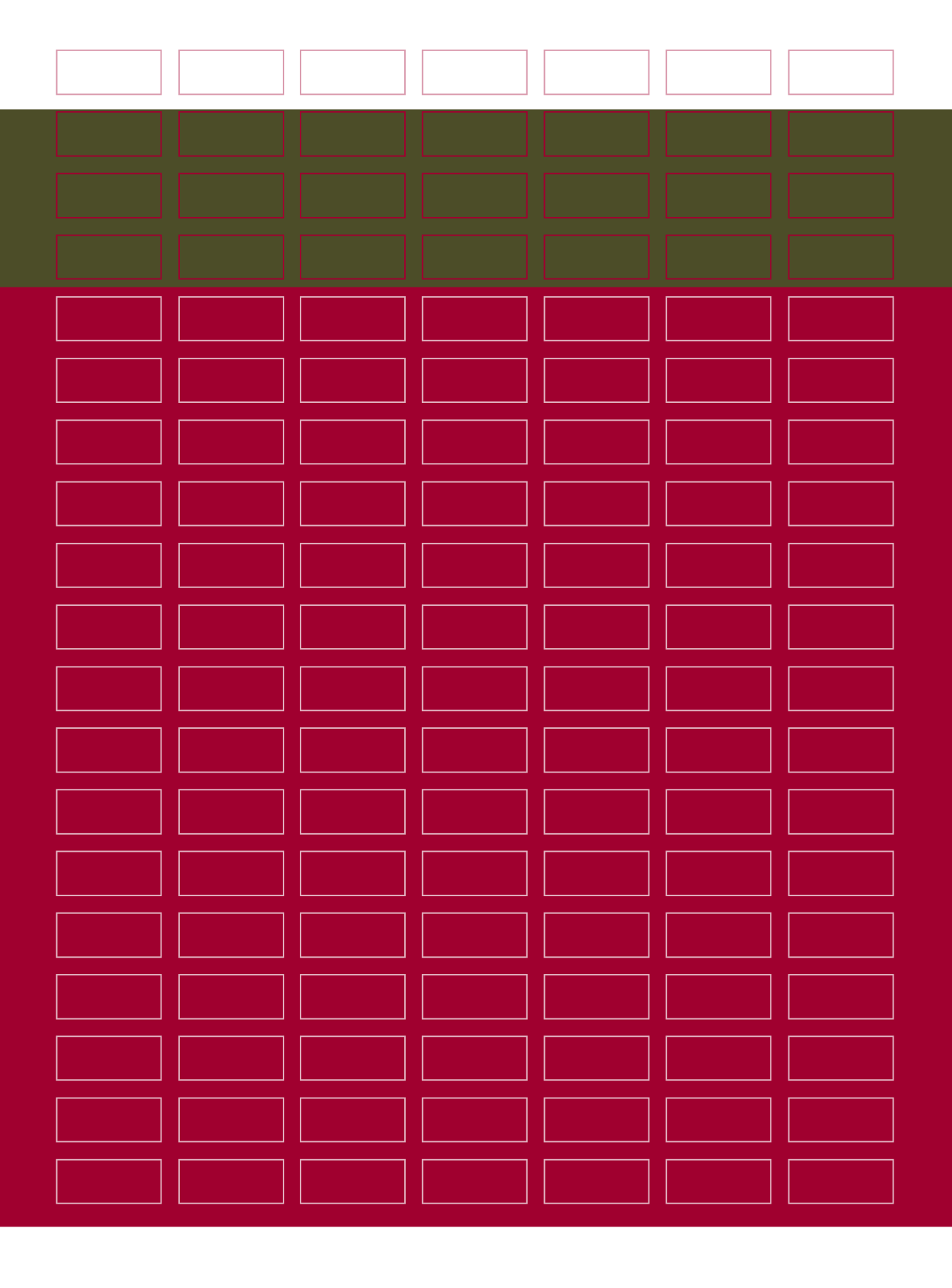
Naar een nieuwe elektriciteitswet
ISBN 90 74357 16 4